

بررسی قوانین آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در برخی کشورها و ایران

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	۱. قوانین و سیاستگذاری در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کشورهای مختلف
۳	۱-۱. فدراسیون روسیه
۵	۱-۲. آلمان
۷	۱-۳. ارمنستان
۹	۱-۴. غنا
۱۰	۱-۵. شیلی
۱۱	۱-۶. بلاروس
۱۳	۱-۷. انگلیس
۱۴	۱-۸. استرالیا
۱۵	۲. قوانین مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران
۱۷	۲-۱. سیاست‌های کلی اشتغال
۱۷	۲-۲. قوانین برنامه‌های توسعه مرتبط با آموزش فنی و حرفه‌ای
۲۲	۲-۳. قانون بودجه سال ۱۳۹۰
۲۲	۳. تجزیه و تحلیل قوانین در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای در ایران و برخی کشورها
۲۲	۳-۱. موضوعات کلی در قوانین کشورها
۲۲	۳-۲. اجزای قوانین موجود در حوزه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای
۲۳	۳-۳. مهمترین موضوعات و اجزای اصلی مطروحه در قوانین موضوعه و برنامه‌های توسعه کشور
۲۴	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۵	منابع و مأخذ

بررسی قوانین آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در برخی کشورها و ایران

چکیده

تربیت نیروی کار باکیفیت که بتواند به توسعه همه‌جانبه کشور منتهی شود نیازمند آموزش مناسب نیروی کار در همه سطوح است. دستیابی به نظام آموزشی مبتنی بر شایستگی که به وسیله مربیان باصلاحیت ارائه شود، یادگیری مادام‌العمر را مورد توجه قرار دهد، با بازار کار ارتباط تنگاتنگ داشته باشد، چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی را تصویب و به مورد اجرا گذارد، هرم تحصیلی و نظام طبقه‌بندی مشاغل را رعایت کند، نیازمند قوانین منسجم و پویاست. این قوانین باید همه ارائه‌کنندگان را مورد توجه قرار دهد، نحوه همکاری بین‌بخشی را مشخص کند، هماهنگ‌کننده نیازهای بازار کار و ارائه آموزش باشد به نحوی که تدوین‌کنندگان برنامه‌های آموزشی نیز بتوانند خود را با آن هماهنگ کنند و در نهایت به توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور منتهی شود.

بررسی‌ها نشان می‌دهد در بسیاری از کشورها، توسعه، با نظام‌مندی و گسترش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، تربیت نیروی کار باکیفیت و تربیت متخصصان مطابق با نیازهای کشور همراه بوده است. اغلب اوقات این نظام‌مندی، با تدوین قانون صورت گرفته است. قانون آموزش و تربیت حرفه‌ای، قانون جامع آموزش فنی و حرفه‌ای، قانون آموزش و مهارت‌ها، قانون یادگیری و مهارت، قانون آموزش و مهارت‌آموزی ثانوی، قانون آموزش و تربیت حرفه‌ای و قانون مهارت، بعضی از قوانین موجود در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای در کشورهای مورد مطالعه هستند. برخی از این قوانین جامع و برخی مربوط به حوزه‌های خاصی از این آموزش‌هاست. مهمترین موضوعات و سرفصل‌های قوانین در این کشورها عبارتند از: قوانین مربوط به تعیین قلمرو آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کارآموزی جوانان و بزرگسالان، تضمین کیفیت آموزش فنی و حرفه‌ای و معرفی استانداردهای مبتنی بر شایستگی، شوراها و بوردهای ملی و منطقه‌ای، سرمایه‌گذاری در آموزش فنی و حرفه‌ای، تأمین نیروی انسانی کشور و پاسخگویی نظام آموزشی، تأمین و بهینه‌سازی منابع مالی و بهبود ارزشیابی و تشخیص صلاحیت‌های تخصصی خارجی.

در ایران پیشینه قوانین مربوط به آموزش فنی و حرفه‌ای به سال ۱۳۴۹ و تصویب قانون کارآموزی برمی‌گردد. تصویب تشکیل شورای عالی هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سال ۱۳۵۹ و بعضی از مواد قانون برنامه‌های پنج‌ساله توسعه از جمله ماده (۲۱) قانون برنامه پنجم نیز برخی از این موارد هستند، اما تاکنون قانون جامع یا قوانینی منسجم و نظام‌مند که مستقیماً مربوط

به این آموزش‌ها یا بعضی از حوزه‌های آن باشد، تدوین نشده است.

مهمترین موضوعات مورد توجه در قوانین برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور در ایران عبارتند از: تشکیل نهاد سیاستگذار متمرکز و کارآ، توسعه منابع انسانی، تدوین نظام استاندارد و ارزیابی مهارت نیروی کار با رویکرد بین‌المللی، افزایش سهم اعتبارات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، استمرار نظام کارآموزی و کارورزی برای تمام آموزش‌ها، حمایت از بنگاه‌های دولتی و غیردولتی در توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، گسترش شایستگی حرفه‌ای، افزایش دانش و مهارت با نگرش به انجام کار واقعی، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی، کاربست چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای به صورت منسجم برای ارتباط صلاحیت‌ها و مدارک و رتبه‌بندی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای.

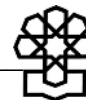
با توجه به بررسی انجام شده در تحلیل اجزای قوانین در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای، چالش‌های مرتبط در حوزه تفسیر، اجرا، نظارت بر اجرای قوانین عبارتند از: نبود زبان مشترک و ترمینولوژی یکسان، مشخص نبودن متولی مشخص جهت پاسخگویی، قابل تفسیر بودن قوانین، عدم توجه به تمام قلمروها و ابعاد آموزش فنی و حرفه‌ای، خلأ قانونی در هویت‌بخشی به نظام آموزش فنی و حرفه‌ای، نبود سازوکارهای منسجم جهت پیگیری قوانین، نبود همگرایی شفاف قانونگذاران در آموزش فنی و حرفه‌ای و عدم انسجام در قوانین.

بنابراین برای ایجاد انسجام در این آموزش‌ها و قرار گرفتن در مسیر توسعه، دستیابی به ملجأ قانونی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با استفاده از تجارب بین‌المللی، نگاه ملی در کشور و توجه به شرایط و نیازهای فرهنگ اسلامی - ایرانی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است.

مقدمه

آموزش فنی و حرفه‌ای در ایران با وجود بیش از ۱۰۰ سال سابقه و تعدد دستگاه‌های ارائه‌کننده و علیرغم نقش بی‌بدیل آن در توسعه، هنوز از یک نظام منسجم و قانون جامع برخوردار نیست. قوانین پراکنده در حوزه فعالیت دستگاه‌های مختلف نتوانسته است نیازهای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کشور را تأمین کند.

در برنامه‌های توسعه کشور از برنامه اول تاکنون (برنامه پنجم) تشکیل نهاد متمرکز و کارآ (سیاستگذار واحد) در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تصویب شده است که متأسفانه تاکنون این امر محقق نشده است. تشکیل این نهاد می‌توانست به تصویب قانون جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای منجر شود.

اهمیت این آموزش‌ها موجب شد که در سیاست‌های کلی اشتغال، مقام معظم رهبری، از نظام آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان یک نظام دارای هویت در کنار دو نظام دیگر (نظام آموزش و پرورش و نظام آموزش عالی) یاد کنند که همگام با هم، مسئولیت آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد را عهده‌دار باشند. در این ابلاغیه، نظام آموزش کشور از جمله نظام آموزش فنی و حرفه‌ای آموزش و مهارت را باید توأمان ارائه کند.

بررسی نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای^۱ از حیث برخورداری از قوانین مرتبط در سایر کشورها می‌تواند کمک‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در دستیابی به قانون باشد. وجود قانون نیز می‌تواند هویت‌بخشی به این آموزش‌ها را تسهیل و تسریع کند. این گزارش به بررسی قوانین برخی از کشورها در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص دارد. در انتخاب کشورها، اعتبار داده‌ها و اطلاعات تقنینی با استفاده از مراجع معتبر بین‌المللی (مجامع بین‌المللی) مورد توجه قرار گرفته است.

۱. قوانین و سیاستگذاری در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کشورهای مختلف

۱-۱. فدراسیون روسیه

۱-۱-۱. مأموریت، قانونگذاری، سیاست یا راهبرد ملی در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای با مدرن‌سازی اقتصاد ملی روسیه و انتقال اولویت‌ها به سمت نیروی کار باکیفیت حرفه‌ای، نظام آموزش فنی و حرفه‌ای مطابق با آن بازسازی شد. فهم اهمیت تعیین‌کننده آموزش فنی و حرفه‌ای برای عملکرد کشور منجر به تعدادی از برنامه‌های دولت فدرال شده است که به شکل‌گیری مجدد نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کمک می‌کند. اهداف اصلی اصلاحات اجرا شده کنونی عبارتند از:

- ایجاد نظام آموزش فنی و حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی دارای سازگاری و انعطاف‌پذیری در برابر تغییرات، (این نظام برنامه‌های آموزشی مدرن را که به‌وسیله مربیان با صلاحیت و دارای انگیزه تدریس می‌شود، به اجرا در می‌آورد)،

- آموزش و تربیت حرفه‌ای مداوم و یادگیری مادام‌العمر،

- تقویت ارتباط بازار کار و آموزش فنی و حرفه‌ای،

- ایجاد و به رسمیت شناختن چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی (NQF) و نظام

صلاحیت‌های ملی،

- ارتقای کیفیت آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای با ایجاد یک نظام تضمین کیفیت مستقل برای آموزش فنی و حرفه‌ای.

۲-۱-۱. چارچوب قوانین

تمام جنبه‌های نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای به وسیله قوانین محلی و فدرال به همراه دستورالعمل‌های مشترک وزارت آموزش و علوم تنظیم شده است. همکاری بین وزارت آموزش و علوم و اتحادیه‌های صنعتی و کارآفرینان به وسیله توافقنامه‌های دوجانبه هماهنگ می‌شود.

قانون فدرال درباره آموزش (آخرین بازنگری در سال ۲۰۰۹) ساختار، اصول و اداره نظام آموزشی از جمله آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای را به عنوان بخشی از آن نظام، تنظیم کرده است. دیگر قوانین تنظیمی در نظام آموزشی عبارتند از:

- برنامه هدف فدرال در مورد توسعه آموزش روسیه از سال ۲۰۱۲ - ۲۰۱۵،

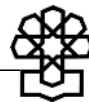
- مفهوم توسعه بلندمدت اقتصادی- اجتماعی فدراسیون روسیه تا سال ۲۰۲۰ (بخش ۴ در مورد توسعه آموزش).

جنبه‌های کلیدی مدرن‌سازی آموزش، از قبیل سازگاری آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای با تقاضاهای بازار کار، در برنامه هدف فدرال برای توسعه آموزش روسیه در فاصله زمانی سال‌های ۲۰۱۲ - ۲۰۱۵ بیان شده است. به عنوان یک نتیجه از تلاش مدرن‌سازی می‌توان به استانداردهای آموزش فنی و حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی که در سال ۲۰۱۱ ارائه شده است اشاره کرد.

نوآوری‌ها در زمینه مهارت‌آموزی عملی دانش‌آموزان و پروژه‌های مرتبط با مهارت‌آموزی حرفه‌ای و افزایش مهارت معلمان در احکام اتخاذ شده در وزارت آموزش تنظیم شده است.

مطابق با گزارش ملی در مورد چارچوب فرآیند تورین (آموزش فنی و حرفه‌ای اروپا ETF ۲۰۱۱- ETF بنیاد مهارت‌آموزی اروپا - EUROPEAN TRAINING FOUNDATION) یک مقاله مفهومی برای توسعه و اداره نظام مشورتی اشتغال و کارراهه برای دانش‌آموختگان آموزش فنی و حرفه‌ای از سال ۲۰۰۸ در نظر گرفته شده است. این مقاله چارچوبی برای نحوه کار دانش‌آموختگان آموزش فنی و حرفه‌ای متوسطه و عالی و مراکز مشاوره اشتغال و کارراهه ارائه کرده است.^۱

۱. فرآیند تورین یک فرآیند مشارکتی است که منجر به تحلیل مبتنی بر شواهد از سیاست‌های آموزش و تربیت حرفه‌ای در یک کشور می‌شود. این فرآیند به منظور ایجاد توافقی در مورد راه‌های ممکن پیش رو در سیاست‌گذاری‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و توسعه نظام‌های فنی و حرفه‌ای به وجود می‌آورد. این فرآیند شامل تعیین چشم‌انداز فنی و حرفه‌ای در کشور پس از یک دوره مشخص و سنجش پیشرفت کشورها برای دسترسی به نتایج مطلوب می‌شود. به طور ویژه فرآیند تورین موتور محرکی است برای: ۱. توسعه فهم مشترک از چشم‌انداز میان‌مدت، اولویت‌ها و راهبردهای توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای،

۲-۱. آلمان

۲-۱-۱. مأموریت، قانونگذاری، سیاست یا راهبرد ملی در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای کشور آلمان تاریخ طولانی در آموزش فنی و حرفه‌ای دارد. تغییرات جمعیتی در سال‌های گذشته منجر به کمبود کارگران باصلاحیت در سطح ملی شد. به‌منظور فائق آمدن بر این چالش و افزایش تأمین و عرضه نیروی کار ماهر، سیاست‌های کشور بر روی موضوعات زیر تمرکز داشته است:

- ایجاد ارتباط قوی بین آموزش حرفه‌ای دوگانه (دوآل) و نظام مهارت‌آموزی و آموزش عالی،
- بهبود تلفیق در مهارت‌آموزی حرفه‌ای به‌وسیله مهارت‌های پایه و نفوذپذیری (اشاعه در جامعه)،

- ایجاد پوشش ملی از مراکز منطقه‌ای با شعب خاص برای مهارت‌آموزی اولیه و مداوم. سرمایه‌گذاری بالا در توسعه آموزش مادام‌العمر، راهی است که مسئولین ملی به‌منظور رفع مشکلات و مسائل جامعه با سن بالا اتخاذ کرده‌اند.

دولت به‌طور گسترده‌ای درگیر تدوین راهبردهایی شده است که انتقال از مدرسه به آموزش فنی و حرفه‌ای اولیه را تسهیل کند. همچنین به متقاضیان کار، به‌ویژه جوانان با سابقه مهاجرت، افراد محروم و آنهایی که دارای مشکلات یادگیری یا دارای ناتوانی هستند کمک می‌کند.

دیگر جنبه بیان شده در سیاست‌های آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای ملی، تشخیص یادگیری غیررسمی و سازمان نیافته است. برای انجام این موضوع، تغییر جهت‌گیری صلاحیت‌های رسمی و مبتنی بر گواهینامه به سمت یادگیری مبتنی بر شایستگی برنامه‌ریزی شده است.

دستیابی به این هدف با یک پروژه مهم دیگر که چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی مطابق با چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای اروپا می‌باشد، تلفیق شده است.

---

۲. طراحی و ارزشیابی سیاست‌های آموزش فنی و حرفه‌ای،
۳. به‌روزرسانی تحلیل و پیشرفت‌ها در فواصل زمانی منظم،
۴. ارائه فرصت‌هایی برای ظرفیت‌سازی و یادگیری در بین کشورهای شریک و کشورهای اروپایی،
۵. تقویت کشورها برای مشارکت و هماهنگی بهتر.
این فرآیند در سال ۲۰۱۰ در بنیان مهارت‌آموزی اروپا طراحی شده و ۲۲ کشور در آن مشارکت داشته‌اند (کشورهای شریک - partner)

چارچوب تحلیلی در این فرآیند پاسخ به سؤالات زیر است:

۱. چشم‌انداز توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای و تطابق آن با اهداف توسعه اقتصادی و اجتماعی چیست؟
۲. آیا مهارت‌های ارائه شده در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای با آنچه که در توسعه اقتصادی و بازار کار مورد انتظار است به‌طور کلی سازگار است؟
۳. آیا مؤسسات، برنامه‌ها و مهارت‌های ارائه شده به‌وسیله نظام آموزش فنی و حرفه‌ای با علائق فراگیران، برآورده نمودن نیازهای گروه‌های آسیب‌پذیر سازگار است؟
۴. چه اصلاحات بیشتری برای مدرن نمودن اجزای گوناگون نظام آموزش فنی و حرفه‌ای مورد نیاز است؟
۵. آیا ظرفیت‌ها، منابع مالی و ساختار مؤسسات جهت ایجاد تغییرات مطلوب در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کافی می‌باشند؟

۲-۲-۱. چارچوب قانونگذاری

از مهمترین شرایط آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای انتخاب و تمرین آزادانه یک حرفه است و این موضوع در قانون اساسی^۱ و قانون دولت فدرال در مورد شایستگی برای مهارت‌آموزی حرفه‌ای در خارج از مدرسه می‌باشد.^۲

مطابق با قانون اساسی فدراسیون حق دارد در مورد آموزش و تربیت حرفه‌ای قانونگذاری کند.

قانون آموزش و تربیت حرفه‌ای^۳ (بازنگری شده در سال ۲۰۰۵) سند قانونی مهم دیگری است که سازمان مهارت‌آموزی خارج از مدرسه در آن ارائه شده است. تغییرات اخیر به موضوعات زیر اشاره دارد:

- تشخیص محدوده گسترده دوره زمانی مهارت‌آموزی،
- اصلاح موضوع استاندارد توانمندسازی برای انتشار مقررات مهارت‌آموزی به وسیله مؤسسه فدرال برای آموزش و تربیت حرفه‌ای،
- اصلاح اعتباردهی یادگیری‌های مهارتی گذشته آموزش در دوره مهارت‌آموزی جدید (سنجش پیش‌آموخته‌ها).

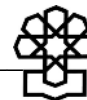
دیگر قوانین مهم در نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای عبارتند از:

- مقررات حرفه‌های صنعتی^۴ (اصلاح شده در سال ۲۰۰۶): تنظیم‌کننده مهارت‌آموزی حرفه‌ای در توافق بیشتر با (شرکت‌های بزرگ) BBiG در حرفه‌های صنعتی.
- آیین‌نامه استعداد مربی:^۵ این آیین‌نامه استانداردهایی را برای توانایی حرفه‌ای و مرتبط با کار تدریس مربیان تعیین می‌کند.
- محافظت از جوانان در قانون اشتغال^۶ (اصلاح شده در سال ۲۰۰۶): مقرراتی برای کارآموزان و کارگران جوان.
- قانون اساسی کار:^۷ در این قانون حقوق مشارکتی شورای کار در ارتقا و اجرای اقدامات مهارت‌آموزی مشخص شده است.
- قانون قرارداد اجتماعی جلد سوم- ارتقای اشتغال: در میان دیگر موضوعات حمایت‌کننده از مهارت‌آموزی بیشتر، بازآموزی حرفه‌ای و جهت‌گیری مهارت‌آموزی.

---

1. Grundgesetz: Article 12
 2. Article 72 (1), (2) and Article 74 (1)
 3. Berufsbildungsgesetz, BBiG
 4. Gesetz zur Ordnung des Handwerks, HwO
 5. Ausbilder-eignungsverordnung, AEVO
 6. Jugendarbeitsschutzgesetz, JArbSchG
 7. Betriebsverfassungsgesetz, BetrVG

- قانون ترویج مهارت‌آموزی به منظور پیشرفت حرفه‌ای^۱ (اصلاح شده در سال ۲۰۰۶): این قانون حقوق ایالت‌ها برای حمایت و پشتیبانی از کارگران ماهر که دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای اولیه را گذرانده‌اند را مورد تأیید قرار می‌دهد.

- قانون محافظت از آموزش از راه دور^۲ (اصلاح شده در سال ۲۰۱۱): این قانون تنظیم‌کننده گواهینامه‌ها و شکل‌های مختلف دوره‌های آموزش از راه دور می‌باشد.

- رهنمودی بر تشخیص و اعتبار مهارت‌آموزی مداوم^۳ (اصلاح شده در سال ۲۰۰۷).

دولت فدرال اخیراً قانونی در مورد بهبود ارزشیابی و تشخیص صلاحیت‌های تخصصی خارجی (با نام قانون تشخیص) به تصویب رسانیده است. در این قانون، ۶ قانون مرتبط، بازنگری شده و از آوریل ۲۰۱۲ اجرای آن اجباری است.

۳-۱. ارمنستان

۳-۱-۱. مأموریت، قانونگذاری، سیاست یا راهبرد ملی در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

اصلاحات انجام شده در کشور ارمنستان عمدتاً معطوف به آموزش عمومی و آموزش عالی بوده است. در این اصلاحات توجه کمی به آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای شده است. تنها در سال‌های اخیر تعدادی از مصوبات هستند که بر روی آموزش فنی و حرفه‌ای شامل آموزش فنی و حرفه‌ای اولیه، یادگیری مادام‌العمر و مشارکت اجتماعی متمرکز شده‌اند.

تصویب‌نامه خط‌مشی مشارکت اجتماعی در زمینه آموزش حرفه‌ای ابتدایی (استادکاری) و میانی در جمهوری ارمنستان مصوب دولت ملی در سال ۲۰۰۹ و سند تفاهمنامه همکاری در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای (بیان شده در بنیاد آموزش فنی و حرفه‌ای اروپا ۲۰۱۰) که به صورت دوطرفه بین وزارت آموزش و شرکای اجتماعی در سال ۲۰۰۹ امضا شده است، آینده آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای را به صورت یک نظام مدرن تربیت‌کننده نیروی کار با صلاحیت مورد نیاز کارفرمایان دیده است.

تصویب‌نامه توسعه آموزش حرفه‌ای اولیه (استادکاری) و میانی مصوب دولت در سال ۲۰۰۸ تعیین‌کننده اولویت‌های آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ارمنستان به صورت زیر می‌باشد:

- بهینه‌سازی منابع مالی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و بهبود حاکمیت و نظارت بر این آموزش‌ها،

- معرفی استانداردهای مبتنی بر شایستگی،

1. Aufstiegsfortbildungsförderungsgesetz, AFBG

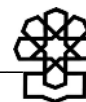
2. Fernunterrichtsschutzgesetz, FernUSG

3. Anerkennungs und Zulassungsverordnung Weiterbildung, AZWV

- افزایش اثربخشی نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و بهبود پیامدهای آموزشی،
- مدرن کردن سازوکارهای پایش کیفیت،
- تقویت و رسمی نمودن مشارکت اجتماعی (بیان شده در بنیاد آموزش فنی و حرفه‌ای اروپا ۲۰۱۰).
- از دیگر اولویت‌های نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای اروپا تلفیق در عرصه آموزش تخصصی اروپا می‌باشد. این موضوع که در سند برنامه عمل و اصلاحات آموزش فنی و حرفه‌ای شرح داده شده به وسیله دولت آمده است.
- برنامه توسعه آموزش دولت ارمنستان برای دوره ۲۰۱۱-۲۰۱۵ مصوب سال ۲۰۱۱ مجلس، جهت‌گیری‌های زیر را برای آموزش فنی و حرفه‌ای مشخص کرده است:
- الف) تلفیق نظام آموزش حرفه‌ای ابتدایی و میانی در قلمرو مشترک آموزش اروپا:**
  - توسعه تلفیق مؤسسات آموزش و مهارت‌آموزی حرفه‌ای در داخل نظام آموزشی کلی،
  - تطابق صلاحیت‌های حرفه‌ای با چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای اروپا، (EQF)،
  - معرفی یک نظام انتقال و تجمیع اعتبارها (واحدهای آموزشی)،
  - افزایش آگاهی‌های تخصصی در مورد بهترین تجارب و پیشرفت‌های دیگر کشورها،
  - الحاق به فرآیند کپنهاگ،^۱
  - ایجاد و ارتقای شبکه مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای.
- ب) اطمینان از اثربخشی و کارایی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای:**
  - ایجاد یک نظام کارآ در مورد مشاوره و جهت‌گیری تخصصی،
  - ترغیب به گفتگو و مشارکت اجتماعی،
  - ساخت شبکه‌ای از مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای،
  - تعیین اولویت‌های آموزش فنی و حرفه‌ای اولیه براساس اولویت‌های اقتصادی کشور ارمنستان و ارائه یک نظام کارآ برای تعیین نیاز حرفه‌ای‌ها،
  - بهبود مواد آموزشی براساس مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای،
  - بهبود پاسخگویی و شفافیت فعالیت مؤسسات.

۲-۳-۱. چارچوب قوانین

- اصول اصلی سیاست‌های کشور ارمنستان در آموزش فنی و حرفه‌ای در اسناد ذیل بیان شده است:
- قانون اساسی کشور جمهوری ارمنستان (۱۹۹۵)، برای هر فرد، حق آموزش و حق آموزش آزاد و رقابتی در هر مؤسسه آموزش فنی و حرفه‌ای عمومی را قائل است،

- قانون آموزش (۲۰۰۱): اعتبار آموزش حرفه‌ای مقدماتی و متوسطه را به‌عنوان یک نیاز اجباری ارائه می‌دهد،
- مصوبه هیئت دولت در مورد رویه شکل‌گیری و تصویب استانداردهای آموزشی ملی برای حرفه‌ها و آموزش حرفه‌ای (۲۰۰۳) (که مدلی از استاندارد آموزشی ملی - صلاحیت - ارائه کرده است)،
- تصویب‌نامه خطمشی مشارکت اجتماعی در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ارمنستان (۲۰۰۸)،
- سند آموزش بزرگسالان و راهبرد آن (۲۰۰۵)،
- سند آموزش غیررسمی در ارمنستان (۲۰۰۶)،
- راهبرد امنیت ملی^۱ (۲۰۰۷): تأکید بر این نکته دارد که دسترسی ناقص و همراه با عدم رضایت به آموزش حرفه‌ای برای همه افراد به‌عنوان یک تهدید امنیت ملی است و بیان می‌دارد که توسعه نظام آموزشی در ارمنستان یک اولویت است،
- برنامه توسعه پایدار^۲ (۲۰۰۸): با مرجع نمودن سیاست‌های آموزش حرفه‌ای، نیاز به اطمینان از آموزش با کیفیت بهتر را تعیین می‌کند. همچنین افزایش ثبت‌نام جوانان و فقیران دور از مراکز شهری را مورد توجه قرار می‌دهد،
- خطمشی توسعه و معرفی استانداردهای آموزشی مبتنی بر شایستگی در آموزش حرفه‌ای و مهارت‌آموزی تخصصی،
- مصوبه هیئت دولت در مورد چارچوب صلاحیت‌های ملی (۲۰۱۱).

۴-۱. غنا

مأموریت، قانونگذاری، سیاست یا راهبرد ملی در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای قانون کات وت مورخ ۲۰۰۶ (شورای آموزش و مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای)، شورای فنی و حرفه‌ای را برای هماهنگی بین همه اجزای آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در کشور از جمله سیاستگذاری در این زمینه تأسیس کرد. به‌دنبال تصویب این قانون، اولین مورد آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای جهت هماهنگی و سرپرستی تمام جنبه‌های آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای غنا در سال ۲۰۰۷ ایجاد شد. از دیگر قوانین و سیاستگذاری‌های مرتبط، قانون مورد اعتباردهی ملی مورخ ۲۰۰۷ می‌باشد که هدف آن تأسیس بودی به‌عنوان نهاد مسئول برای اعتباردهی مؤسسات دانشگاهی عمومی و خصوصی از لحاظ محتوا و استانداردهای برنامه‌های آموزشی است. قانون پلی‌تکنیک به شماره ۷۴۵ مورخ ۲۰۰۷ نیز ارائه‌دهنده دستوراتی شفاف برای پلی‌تکنیک‌ها برای

1. SNS
2. SDP-II

آموزش عالی در زمینه‌های ساخت و تولید، بازرگانی، علوم، فناوری و غیره و همچنین ایجاد فرصتی برای توسعه مهارت، پژوهش کاربردی و انتشار یافته‌های پژوهشی است.

۵-۱. شیلی

۵-۱-۱. مأموریت، قانونگذاری، سیاست یا راهبرد ملی در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کشور شیلی به دلیل عوامل زیر به طور گسترده‌ای توسعه یافته است:

- همراه بودن با رشد اقتصادی (به طور میانگین سالیانه ۶ درصد در دو دهه اخیر)،

- تعهد دولت در ایجاد شورای ملی آموزش فنی و حرفه‌ای در سال ۲۰۰۵،

- ایجاد کمیسیون آموزش فنی و حرفه‌ای به عنوان یک کمیسیون خارجی سازماندهی شده

توسط وزارت آموزش در سال ۲۰۰۹ به منظور تحلیل توسعه‌های قبلی آموزش فنی و حرفه‌ای و

ارائه پیشنهادهایی جهت تقویت و هماهنگی با نیازهای جامعه و اقتصاد شیلی.

علت توجه به نظام آموزش فنی و حرفه‌ای نقش مهم بسیج سرمایه‌های انسانی در مقابله با

کاهش رشد اقتصاد جهانی، رشد مداوم و غلبه بر اشتغال غیررسمی، شرایط ضعیف کاری،

چالش‌های نیروی کار زنان و افزایش جذب سریع مشارکت دانش‌آموزان پس از آموزش اجباری

می‌باشد و بدین دلیل سیاست‌های ملی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای به طور پیوسته تدوین و توسعه

می‌یابد.

هم‌اکنون نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای با ایجاد شورای ملی آموزش فنی و حرفه‌ای و

ایجاد دستور کاری برای دوره ۲۰۱۰-۲۰۲۰ به منظور ایجاد رقابت به واسطه نوآوری در شیلی،

تقویت ارتباط صنعت و دانشگاه، تقویت همکاری بخش خصوصی و عمومی، تقویت دیدگاه‌های

بین‌دستگاهی، بین‌رشته‌ای و چندجانبه در حال اصلاح است.

علاوه بر این، با ایجاد چارچوب صلاحیت‌ها در سال ۲۰۰۹ به وسیله کمیسیون آموزش فنی و

حرفه‌ای قدمی برای تضمین کیفیت این آموزش‌ها که کمک به ارتقای سواد اطلاعاتی و حساب

دانش‌آموزان در آموزش فنی و حرفه‌ای می‌باشد، برداشته شده است.

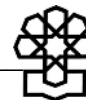
۵-۱-۲. چارچوب قانونگذاری

آموزش فنی و حرفه‌ای در شیلی به وسیله قانون جامع (و شناخته شده) آموزش تنظیم می‌شود.

وزارت آموزش چارچوب برنامه درسی و برنامه پودمانی را با تمرکز بر شایستگی‌ها به ویژه برای

آموزش فنی و حرفه‌ای به اجرا درآورده است (تصویب‌نامه ۲۲۰، ۱۹۹۸). این حکم تصدیق می‌دارد که

بخش‌های اقتصادی باید بیشترین اولویت را به تخصص‌های آموزش فنی و حرفه‌ای بدهند.

بخش‌های اقتصادی با توجه به جهت‌گیری‌های کلی توسعه کشور تعریف شده‌اند. نکته قابل اهمیت این است که به موجب تصویبنامه تنظیم شده فوق‌الذکر در حدود ۲۱ تخصص فنی و حرفه‌ای ایجاد شده است.

در سال ۲۰۰۷ یک تصویبنامه دیگر به شماره ۲۵۱۶ به تصویب رسیده است. این مصوبه دوره آموزشی مهارت‌آموزی حرفه‌ای برای دانش‌آموزانی که مسیر حرفه‌آموزی را در نظام آموزش انتخاب کرده‌اند تعیین می‌کند.

۱-۶. بلاروس

۱-۶-۱. مأموریت، قانونگذاری، سیاست یا راهبرد ملی در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

جمهوری بلاروس پس از شناخته شدن به‌عنوان یک کشور مستقل در سال ۱۹۹۱، فرآیند بازسازی اقتصادی و اجتماعی را شروع کرد. چون بخش عمده سازمان‌هایی که از اهمیت لازم برای توسعه موفق کشور برخوردار هستند دولتی (واگذار شده به سایر بخش‌ها) یا مجری آن دولت است، نیازهای بازار کار عمدتاً براساس نیازهای این مؤسسات می‌باشد.

بنابراین راهبرد بهبود نظام آموزش فنی و حرفه‌ای اولین اولویت را به تربیت متخصصان مطابق با نیازهای کشور داده است.

در سال‌های اخیر کشور به‌طور فعال در صحنه‌های بین‌المللی حضور داشته است. این امر منجر به افزایش مشارکت خارجی در اقتصاد کشور شده است. این مشارکت موجب به‌کارگیری فناوری‌های پیشرفته در سازمان‌های محلی شده است در نتیجه مسئله عدم سازگاری نیروی کار غیرماهر در عرضه و تقاضا بیشتر خودنمایی خواهد کرد، بنابراین ازجمله اهداف اصلی توسعه نظام آموزشی ملی، تنظیم نظام ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای نسبت به نیازهای متغیر بازار کار، اهمیت دادن به دیدگاه‌ها و نظرات کارفرمایان و شرکای اجتماعی برحسب صلاحیت‌های نیروی کار و مهارت‌های کسب شده در طول برنامه مهارت‌آموزی است.

در میان جهت‌گیری‌های اصلی توسعه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، موارد ذیل برجسته

است:

- افزایش جذابیت آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، به‌طوری که دیگر به‌عنوان انتخاب آموزشی

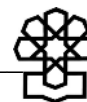
برای افراد ضعیف و فقیر علمی شناخته نمی‌شود،

- ارائه بیشتر منابع مالی، مزایای اجتماعی و مهارت‌آموزی برای معلمان آموزش فنی و

حرفه‌ای، به‌طوری که انگیزه بیشتری برای ماندگاری در حرفه خود داشته باشند و به دانش‌آموزان

اطلاعات کیفی و به روز ارائه دهند،

- معرفی یک نظام تخصیص منابع مؤثر و دستیابی به امکان استفاده از دیگر منابع مالی (غیرعمومی)،
  - توسعه نظام صلاحیت‌ها و استانداردهای آموزشی مطابق با شرایط واقعی بازار کار،
  - ایجاد سیستم مدیریت کیفیت مطابق با استاندارد ایزو ۹۰۰۱ (خانواده‌ای از استانداردها مرتبط با مدیریت کیفیت که به منظور کمک به سازمان‌ها برای برآورده کردن نیازهای مشتری و ذینفعان طراحی می‌شود)،
  - تهیه تجهیزات فناوری روزآمد و مواد آموزشی در راستای توسعه نیازهای صنعت مورد بحث،
  - سرمایه‌گذاری در ایجاد فرصت‌های اشتغال به دانش‌آموختگان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای،
  - توسعه بیشتر نظام بازآموزی مهارتی برای نیروی کاری که صلاحیت‌های آنها منسوخ شده است و می‌توانند مهارت‌های مورد نیاز بازار کار را کسب کنند،
  - افزایش مشارکت بین‌المللی در پروژه‌های توسعه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای.
- ۲-۶-۱. چارچوب قانونگذاری**
- قوانینی که چارچوب آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای را تعیین می‌کنند عبارتند از:
- قانون اساسی جمهوری بلاروس (دسترسی رایگان به آموزش فنی و حرفه‌ای و متوسطه عمومی را تضمین کرده است)،
  - قانون آموزش مصوب سال ۱۹۹۱ (مواد ۱۴) تا (۲۳) تعیین‌کننده ساختار نظام آموزشی و جایگاه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و در مواد (۳۶) و (۳۷) تعیین‌کننده سازوکار تأمین مالی نظام آموزشی است)،
  - قانون آموزش فنی و حرفه‌ای مصوب سال ۲۰۰۳، اصلاح شده در سال ۲۰۰۹ (تعیین‌کننده مبنای اجتماعی، اقتصادی، سازمانی و اصول آموزش‌های فنی و حرفه‌ای)،
  - دستورالعمل آموزش مصوب سال ۲۰۱۰ (شامل بخش‌های: آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش ویژه متوسطه، کمک به ایجاد ارتباط بین سطوح آموزشی، تدوین راهبرد توسعه مشترک)،
  - برنامه‌های دولت در توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای دوره زمانی ۲۰۱۱-۲۰۱۵ (مصوب سال ۲۰۱۰)،
  - مقررات نظام وظیفه‌ای دانشجویان مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای،
  - پیش‌نویس برنامه برای توسعه آموزش نوآورانه ۲۰۰۸-۲۰۱۰ در چشم‌انداز ۲۰۱۵ (منتشر شده در سال ۲۰۰۷)،
  - قانون مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای اولیه (مصوب سال ۲۰۰۴)،

- قانون پیش‌بینی تقاضای نیروی کار مصوب سال ۲۰۰۸ (بهبود برنامه‌ریزی برای مهارت‌آموزی برای نیروی کار و متخصصین، تأمین اعتبار شده از منابع محلی یا ملی)،
- دستورالعمل آموزش جمهوری بلاروس (مصوب سال ۲۰۱۱).

۷-۱. انگلیس

در حال حاضر قوانین عمده این بخش عبارت است از:

الف) قانون آموزش و مهارت‌ها ۲۰۰۸-ESA

قانون آموزش و مهارت‌ها برای هر فردی که مقیم انگلستان است و دوره آموزش اجباری را گذرانده و به سن ۱۸ سال (بین ۱۶ تا ۱۸ سال) و سطح ۳ صلاحیت نرسیده باشد اعمال می‌شود. شخصی که مشمول این قانون است، در یک دوره آموزشی یا مهارت‌آموزی تمام‌وقت در یکی از موارد ذیل شرکت می‌کند:

- تحت قرارداد کارآموزی،

- در یک حرفه تمام‌وقت با زمان مهارت‌آموزی مناسب،

- در یک دوره آموزش مناسب.

این قانون، این وظیفه را برعهده مسئولین آموزش محلی می‌گذارد که موجب ارتقای حضور خوب افراد مشمول قانون در مؤسسات آموزشی در منطقه خود شوند. قانون آموزش و مهارت‌ها، ورود کارفرمایان را در تنظیم قرارداد اشتغال با شخصی که مشمول قانون است، بدون اطمینان از اینکه ترتیبات لازم برای آموزش و مهارت‌آموزی را دیده باشد، ممنوع می‌کند. در این قانون حداقل زمان اشتغال شاغل در محیط کار نیز مشخص شده است.

ب) قانون یادگیری و مهارت سال ۲۰۰۰-LSA

هدف از ایجاد و تصویب این قانون عبارت است از:

- ایجاد یک شورای مهارتی برای کشور انگلیس،

- ایجاد شورای ملی آموزش و مهارت‌آموزی برای کشور ولز،

- ایجاد بخش‌های مرتبط با آموزش و مهارت‌آموزی،

- توجه به دیگر اهداف مرتبط.

اعضای شورای مهارت و یادگیری^۱ بین ۱۲ تا ۱۶ نفر هستند. وظایف این شورا شامل موارد

زیر می‌باشد:

- ارائه مهارت‌آموزی برای افراد مشمول این قانون،

- ساماندهی زمان اوقات فراغت مشاغل و حرف مرتبط با این آموزش‌ها،
- تأمین منابع مالی برای افراد مشمول این قانون،
- ارائه پیشنهاداتی برای آموزش افراد بالای ۱۶ سال،
- اطمینان از دستیابی به تجربه کاری برای افراد آموزش‌دیده،
- ایجاد کمیته‌های محلی برای اجرای دستورات شورا،
- ارزیابی و سنجش افراد، بررسی صلاحیت‌ها، ارائه نظام جمع‌آوری اطلاعات،
- ارائه پیشنهادها و مشورت برای دولت و غیره.

ج) قانون آموزش و مهارت‌آموزی ثانوی - ۲۰۰۷

این قانون، قانون یادگیری و آموزش در سال ۲۰۰۰ را اصلاح می‌کند. در این قانون پیش‌بینی ایجاد شوراهای منطقه‌ای شده است. به‌موجب این قانون شورای یادگیری و مهارت‌آموزی از جهت سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها و کمپانی‌ها دارای قدرت بیشتری شده است. همچنین قدرت این شورا در اعمال نظارت و رسیدگی به مؤسسات آموزشی نیز بیشتر شده است.

۸-۱. استرالیا

در حال حاضر قوانین عمده این بخش عبارت است از:

الف) قانون آموزش و تربیت حرفه‌ای - ۲۰۰۵

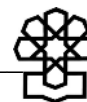
هدف از تصویب این قانون استقرار چارچوب ثبت و اعتباربخشی آموزش و تربیت حرفه‌ای است. این قانون یک مورد (مجمع) اعتباربخشی برای این آموزش‌ها ایجاد می‌کند. این مورد دارای یک دبیر و ۱۰ نفر عضو پاره‌وقت است. این اعضا شامل افرادی با زمینه‌های مختلف از قبیل خبرگان در بخش‌های اعتباربخشی، صنعت، بازرگانی، صنایع مربوطه، ارزشیابی آموزشی و غیره هستند. هدف تشکیل این مورد عبارت است از:

- ثبت و اعتباردهی سازمان‌های آموزشی و دوره‌های آموزش حرفه‌ای،
- ارائه و انتشار خطوط راهنما برای ثبت و اعتباردهی،
- تأیید افراد برای ارائه آموزش به افراد خارجی،
- بررسی و گزارش در مورد ثبت و اعتباردهی،
- ایجاد کمیته‌های مشورتی.

ب) قانون مهارت استرالیا-۲۰۰۸

هدف اصلی این قانون ارائه مشورت‌های مستقل و کارشناسی در ارتباط با مهارت‌های نیروی کار

استرالیا و نیازهای توسعه نیروی کار و همچنین استقرار نهاد مهارت استرالیا^۱ می‌باشد. وظیفه اولیه این نهاد ارائه توصیه‌هایی به وزارتخانه‌ها در مورد توسعه نیروی کار فعلی، در حال ظهور و آینده استرالیا است. همچنین تحلیل نیازهای مهارتی نیروی کار، نیازهای بخش‌های صنعت از جمله وظایف «نهاد مهارت استرالیا» می‌باشد. اطلاع‌رسانی عمومی در مورد نیازهای بازار کار و نیازهای توسعه در این قانون مورد توجه قرار گرفته است. ارتباط وزارتخانه‌ها و این نهاد دوسویه است. اعضای این نهاد از بخش‌های مختلف صنعت، آموزش، اقتصاد و غیره انتخاب می‌شوند. این نهاد باید نشست‌هایی را برای افزایش کارآیی برگزار کند. همچنین کمیته‌های مختلفی برای کمک به انجام وظیفه، توسط این نهاد تشکیل می‌شود.

۲. قوانین مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران

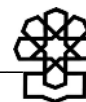
برای بررسی بهتر موضوع، قوانین و مقررات مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کشور در هفت محور ذیل دسته‌بندی شده است:

- سیاست‌های کلی کشور (سیاست‌های کلی اشتغال و...)
- قوانین برنامه‌های توسعه کشور،
- قوانین موضوعی و شرح وظایف دستگاه‌ها (مانند قانون کار، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون تشکیل وزارت آموزش و پرورش و ...)
- قوانین بودجه سنواتی کشور،
- مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی،
- آیین‌نامه‌های هیئت وزیران،
- آیین‌نامه‌های درون‌دستگاهی.

در جدول زیر رویدادنگاری تصویب موارد فوق‌الذکر ارائه شده است. سپس به لحاظ اهمیت موضوع مروری بر موارد مندرج در سیاست‌های کلی و برنامه‌های توسعه در این خصوص شده است.

جدول رویدادنگاری برخی از قوانین و مقررات مرتبط به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

تاریخ	موضوع	توضیحات
۱۳۴۹ هجری شمسی	تصویب قانون کارآموزی	توجه به آموزش‌های غیررسمی فنی و حرفه‌ای و تربیت کارگر حرفه‌ای و تشکیل شورای عالی کارآموزی
۱۳۵۸ هجری شمسی	تصویب قانون اساسی	اصول سوم، بیست‌وهشتم و چهل‌وسوم توجه به اشتغال و نیروی انسانی و کار مورد نیاز جامعه
۱۳۵۹ هجری شمسی	تصویب قانون شورای عالی هماهنگی فنی و حرفه‌ای	تصویب آیین‌نامه اجرایی و تشکیل شورای هماهنگی در نخست‌وزیری توسط شورای عالی انقلاب و تشکیل آن در ۱۳۶۰
۱۳۵۹ هجری شمسی	تصویب تشکیل سازمان فنی و حرفه‌ای کشور	توسط شورای عالی انقلاب از جمع‌بندی مراکز تعلیمات حرفه‌ای، صندوق کارآموزی، کانون کارآموزی
۱۳۶۲ هجری شمسی	ایجاد ردیف مستقل در بودجه کشور	منظور نمودن آموزش فنی و حرفه‌ای در کشور به‌عنوان یک بخش مستقل در بودجه کشور
۱۳۶۶ هجری شمسی	تصویب قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش	ماده (۳) - تعیین آموزش‌های علمی - عملی (فنی و حرفه‌ای) در کنار آموزش نظری در دوره متوسطه و تبیین اهداف آن
۱۳۶۸ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه اول توسعه	تبصره «۲۴» - ایجاد نهاد متمرکز در سیاستگذاری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۱۳۶۹ هجری شمسی	تصویب آیین‌نامه شورای علمی - کاربردی	مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی
۱۳۶۹ هجری شمسی	تصویب قانون کار	فصل پنجم آموزش و اشتغال - مبحث کارآموزی و توجه به آموزش‌های غیررسمی مواد (۱۰۷) تا (۱۱۸)
۱۳۷۲ هجری شمسی	تصویب تشکیل شورای عالی آموزش‌های کاربردی	ادغام شورای عالی هماهنگی فنی و حرفه‌ای و شورای علمی - کاربردی توسط شورای عالی اداری براساس تبصره «۲۴» قانون برنامه اول توسعه
۱۳۷۳ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه دوم توسعه	مواد (۵) و (۷) - تربیت نیروی انسانی مورد نیاز و افزایش کمیت و کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کنار دیگر آموزش‌ها
۱۳۷۴ هجری شمسی	تصویب آیین‌نامه آموزش‌های علمی - کاربردی	مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، این آموزش اعم از فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی است
۱۳۷۹ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه سوم توسعه	ماده (۱۵۱) - تشکیل ستاد هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای و انحلال شورای عالی کارآموزی، شورای عالی هماهنگی فنی و حرفه‌ای و شورای عالی علمی - کاربردی
۱۳۸۴ هجری شمسی	تصویب قانون برنامه چهارم توسعه	ماده (۵۵) - توجه مجدد به ایجاد نهاد ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور
۱۳۸۹ هجری شمسی	ابلاغ تصویب‌نامه تشکیل «سازمان ملی مهارت»	ابلاغ ادغام دانشگاه جامع علمی - کاربردی و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای در سازمان فنی و حرفه‌ای کشور براساس مصوبه شورای عالی اداری در سال ۱۳۸۸ توسط ریاست‌جمهوری
۱۳۸۹ هجری شمسی	لغو مصوبه شورای عالی اداری در مورد انتزاع علمی - کاربردی و تشکیل سازمان ملی مهارت	تصویب گزارشی در مجلس شورای اسلامی و لغو مصوبه شورای عالی اداری در انتزاع آموزشکده‌ها و دانشگاه جامع علمی - کاربردی و تشکیل سازمان ملی مهارت

توضیحات	موضوع	تاریخ
<p>ماده (۲۱) - تشکیل نظام فنی و حرفه‌ای کشور و تاسیس نهاد هماهنگ‌کننده</p> <p>ماده (۸۰) - حمایت مالی از بخش غیردولتی به‌منظور توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای</p> <p>ماده (۱۹۴) - آموزش فنی و حرفه‌ای مستمر روستاییان با هدف توانمندسازی و بهبود کیفیت تولیدات</p> <p>ماده (۱۹۵) - تقویت تعاملات سازنده و مهارت‌های حرفه‌ای و افزایش ظرفیت به‌کارگیری تخصصی سربازان وظیفه و غنی‌سازی شغلی و ارتقای معیشت</p>	تصویب قانون برنامه پنجم توسعه	۱۳۹۰ هجری شمسی
براساس ماده (۲۳) قانون برنامه پنجم توسعه کشور	تصویب انتزاع آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای از وزارت آموزش و پرورش	۱۳۹۰ هجری شمسی
براساس بند «۱۱۰» قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کشور دانشگاه فنی و حرفه‌ای با استفاده از ۱۶۵ آموزشکده فنی و حرفه‌ای منتزع شده از آموزش و پرورش تشکیل گردید.	تصویب تشکیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۱۳۹۰ هجری شمسی
بند «۲» - رسمیت بخشیدن به نظام آموزشی فنی و حرفه‌ای کشور به‌عنوان یک زیرنظام آموزشی در کنار آموزش عالی و آموزش و پرورش	ابلاغ سیاست‌های کلی کشور در بخش اشتغال	۱۳۹۰ هجری شمسی
تصویب در هیئت وزیران - تمرکز بر آموزش عالی فنی و حرفه‌ای و آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای	تصویب آیین‌نامه نظام آموزش مهارت و فناوری	۱۳۹۰ هجری شمسی

۲-۱. سیاست‌های کلی اشتغال

۱. ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و استفاده از تولیدات داخلی به‌عنوان ارزش اسلامی و ملی با بهره‌گیری از نظام آموزشی و تبلیغی کشور.

۲. آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقای توان کارآفرینی با مسئولیت نظام آموزشی کشور (آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها.

۲-۲. قوانین برنامه‌های توسعه مرتبط با آموزش فنی و حرفه‌ای

۲-۲-۱. قانون برنامه پنج‌ساله اول توسعه کشور

تبصره «۲۴» - دولت موظف است نسبت به ایجاد یک نهاد متمرکز و کارآ با تسهیلات و اختیارات قانونی لازم برای تمرکز امور سیاستگذاری و برنامه‌ریزی و تفویض آزادی عمل به واحدهای

اجرایی و مؤسسات آموزشی در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اقدام و برای تمام رشته‌های فنی و حرفه‌ای مورد نیاز کشور در تمام سطوح تحصیلی از ابتدای دوره راهنمایی تا آخرین مراحل تحصیلات دانشگاهی برنامه‌های لازم را در کنار سایر رشته‌های آموزشی فراهم نماید.

۲-۲-۲. قانون برنامه پنج‌ساله دوم توسعه کشور - مواد (۷-۵)

۵. تربیت نیروی انسانی مورد نیاز از طریق:

۵-۷. بها دادن به آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و تربیت نیروی انسانی ماهر و نیمه‌ماهر و تکمیل حلقه‌های مفقود مورد نیاز بخش‌های گوناگون در زمینه نیروی انسانی.

۵-۱۰. بهبود شاخص‌های کمی و کیفی و افزایش درصد سهم اعتبارات بخش‌های آموزشی و پرورشی، فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی.

۷. سیاست‌های پرسنلی بخش دولتی

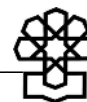
۷-۱۴. ایجاد، توسعه و تقویت مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای و بهره‌برداری کامل از امکانات برای افراد فاقد مهارت و جویندگان کار غیرماهر.

۷-۱۵. ایجاد امکان کارآموزی‌ها و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به وسیله واحدهای تولیدی، سازمان‌های دولتی، سازمان‌ها و تشکل‌های خصوصی و تعاونی با استفاده از منابع آن واحدها.

۲-۲-۳. قانون برنامه پنج‌ساله سوم توسعه کشور

ماده (۱۵۱)

به منظور هماهنگی امر سیاستگذاری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اعم از رسمی و غیررسمی شامل آموزش‌های کاردانی و علمی - کاربردی که متولی آن وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متوسطه و کار و دانش که متولی آن وزارت آموزش و پرورش و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کوتاه‌مدت که متولی آن وزارت کار و امور اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت کارکنان دولت و مدیریت حرفه‌ای تخصصی که متولی آن سازمان امور اداری و استخدامی کشور می‌باشند، شورای عالی کارآموزی مواد (۵)، (۶) و (۷) قانون کارآموزی مصوب سال ۱۳۴۹ مجلسین سنا و شورای ملی سابق و شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور (مصوب سال ۱۳۵۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران) و شورای عالی آموزش‌های علمی - کاربردی (مصوب سال ۱۳۶۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی) منحل و ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و عضویت وزرای آموزش و پرورش، کار و امور اجتماعی، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشاورزی و جهاد سازندگی و رئیس سازمان برنامه و بودجه و دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور و رئیس مرکز امور مشارکت زنان تشکیل می‌شود. سایر وزرا حسب

مورد و به تشخیص و دعوت رئیس ستاد در جلسات شرکت خواهند کرد. رئیس سازمان برنامه و بودجه دبیر ستاد است. سایر وظایف و اختیارات شوراهای مذکور به وزارتخانه‌های ذیربط تفویض می‌شود. تصمیمات این ستاد پس از تأیید هیئت وزیران برای کلیه وزارتخانه‌ها و شوراهای در امور مذکور لازم‌الاجرا خواهد بود.

آیین‌نامه اجرایی این ماده طی مدت سه‌ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد ستاد به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۲-۲-۴. قانون برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه کشور

ماده (۵۵)

دولت مکلف است به منظور گسترش دانش و مهارت، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقا و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی، کاهش فاصله سطح دانش و مهارت نیروی کار کشور با سطح استانداردهای جهانی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی برای جوانان، برای نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی کشور، ظرف مدت یک‌سال از تاریخ تصویب این قانون در محورهای زیر، سازوکارهای لازم را تهیه و با پیش‌بینی الزامات مناسب اجرا نماید:

الف) انجام اقدامات قانونی لازم به منظور برپایی نهاد سیاست‌گذار در آموزش فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی، با توجه به تجربیات جهانی و داخلی به‌عنوان مرجع اصلی تصویب چشم‌اندازها، راهبردها و سیاست‌های کلان‌بخش و تا زمان شکل‌گیری نهاد ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موضوع ماده (۱۵۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ به کار خود ادامه خواهد داد.

ب) استمرار نظام کارآموزی و کارورزی برای تمام آموزش‌های رسمی (متوسطه و عالی)، غیررسمی فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی.

ج) تدوین نظام استاندارد و ارزیابی مهارت نیروی کار کشور با رویکرد بین‌المللی.

د) طرح جامع توسعه منابع انسانی مورد نیاز این بخش شامل: جذب، انگیزش، ارتقای شغلی، آموزش، بهسازی و نگهداشت نیروی انسانی.

ه) نظام حمایت از مؤسسات و بنگاه‌های دولتی و بخش غیردولتی، در توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی به‌ویژه در مناطق کمترتوسعه‌یافته.

و) نوسازی و بازسازی ساختارها، امکانات و ارتقای کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی و توسعه مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، فناوری اطلاعات و ارتباطات با حداکثر مشارکت بخش خصوصی و تعاونی و بهره‌گیری از همکاری‌های بین‌المللی.

ز) استفاده از توان و امکانات بخش‌های دولتی و غیردولتی، در توسعه آموزش‌های فنی و

حرفه‌ای و علمی - کاربردی.

ح) نیازسنجی و برآورد نیروی انسانی کاردانی مورد نیاز و صدور مجوز لازم و حمایت به منظور تأسیس و توسعه مراکز آموزش دوره‌های کاردانی در بخش خصوصی و تعاونی، به نحوی که تا سال چهارم برنامه، ظرفیت‌های مورد نیاز ایجاد گردد.

۲-۲-۵. قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور

ماده (۲۱)

دولت مکلف است به منظور گسترش شایستگی حرفه‌ای از طریق افزایش دانش و مهارت با نگرش به انجام کار واقعی در محیط، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقا و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی و حرفه‌ای برای جوانان و ارتقای جایگاه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی کشور اعم از رسمی، غیررسمی و سازمان‌نیافته، ظرف یک‌سال از تاریخ تصویب این قانون در محورهای زیر سازوکارهای لازم را تهیه و با پیش‌بینی الزامات مناسب اجرا کند:

الف) استمرار نظام کارآموزی و کارورزی در آموزش‌های رسمی متوسطه و عالی، غیررسمی فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی.

ب) فراهم‌سازی ارتقای مهارت در کشور از طریق اعطای تسهیلات مالی با نرخ ترجیحی و تأمین فضاهای فیزیکی و کالبدی با شرایط سهل و زمینه‌سازی حضور فعال و مؤثر بخش غیردولتی در توسعه آموزش‌های رسمی و غیررسمی مهارتی و علمی - کاربردی کشور.

ج) افزایش و تسهیل مشارکت بهره‌برداران از آموزش فنی و حرفه‌ای در بخش‌های دولتی و غیردولتی.

د) هماهنگی در سیاستگذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور به‌عنوان یک نظام منسجم و پویا متناسب با نیاز کشور.

ه) کاربست چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی به‌صورت منسجم برای ارتباط صلاحیت‌ها، مدارک و گواهینامه‌ها در سطوح و انواع مختلف در حوزه حرفه و شغل در جهت به رسمیت شناختن یادگیری مادام‌العمر و تعیین شایستگی‌های سطوح مختلف مهارتی.

و) نیازسنجی و برآورد نیروی انسانی کاردانی مورد نیاز و صدور مجوز لازم و حمایت به منظور تأسیس و توسعه مراکز آموزش دوره‌های کاردانی در بخش خصوصی و تعاونی و ایجاد ظرفیت‌های مورد نیاز تا سال چهارم برنامه.

ز) رتبه‌بندی مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای رسمی و غیررسمی براساس شاخص‌های مدیریت

اجرایی، فرآیند یاددهی - یادگیری، نیروی انسانی، تحقیق و توسعه منابع و شاخص پشتیبانی فراگیران.

ماده (۲۳)

از ابتدای برنامه دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش با کلیه امکانات، اموال منقول و غیرمنقول و نیروی انسانی و دارایی‌ها و تعهدات و مسئولیت‌ها از وزارت مذکور منتزع و به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ملحق می‌گردد.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است در مقاطع کاردانی پیوسته و کارشناسی ناپیوسته به پذیرش دانشجوی در این دانشکده‌ها و آموزشکده‌ها اقدام نماید.

تبصره- مبنای انتزاع و انتقال، دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای است که در سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۹ فعال بوده یا مجوز داشته‌اند.

ماده (۸۰)

به دولت اجازه داده می‌شود در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل منطقه‌ای و توسعه مشاغل نو اقدام‌های زیر را انجام دهد:

هـ) حمایت مالی از بخش غیردولتی به‌منظور توسعه و گسترش آموزش‌های کسب‌وکار، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی.

ماده (۱۹۴)

دولت مکلف است به‌منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، ارتقای سطح درآمد و کیفیت زندگی روستاییان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به‌عمل آورد:

و) آموزش فنی و حرفه‌ای مستمر روستاییان با هدف توانمندسازی برای ارائه و استفاده از خدمات نوین و مشارکت در فعالیت‌های صنعتی و بهبود کیفیت تولیدات

ماده (۱۹۵)

بند «۳»- بهره‌گیری بهینه از فرصت خدمت وظیفه عمومی برای ارتقای دانش، مهارت، ارتقای منزلت اجتماعی جامعه هدف درخصوص مبانی و ارزش‌های اسلام و انقلاب با تکیه ویژه بر دیدگاه‌ها و سیره حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری، ارتقای معنویت، انضباط اجتماعی، تقویت تعاملات سازنده و مهارت‌های حرفه‌ای و افزایش ظرفیت به‌کارگیری تخصصی سربازان وظیفه و غنی‌سازی شغلی و ارتقای معیشت و منزلت اجتماعی آنان و نیز استفاده بهینه از مشمولان در سازندگی کشور.

۲-۳. قانون بودجه سال ۱۳۹۰

ماده (۱۱۰)

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است بدون بار مالی جدید و بدون اصلاح تشکیلات و افزایش پست سازمانی با استفاده از امکانات و نیروی انسانی موجود دانشگاه فنی و حرفه‌ای را تشکیل دهد و کلیه دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای کشور را از آموزش و پرورش به این دانشگاه با شرایط یاد شده منتقل نماید.

۳. تجزیه و تحلیل قوانین در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای در ایران و برخی کشورها

۳-۱. موضوعات کلی در قوانین کشورها

موضوعات کلی در قوانین کشورهای مورد مطالعه را می‌توان در هشت بخش عمده دسته‌بندی کرد:

- قوانین مربوط به تعیین قلمرو و حقوق برای توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای،
- قوانین کارآموزی جوانان و بزرگسالان برای پیش از استخدام و بعد از استخدام،
- قوانین ناظر بر تضمین کیفیت آموزش فنی و حرفه‌ای و معرفی استانداردهای مبتنی بر شایستگی،

- قوانین شوراها و بوردهای ملی و منطقه‌ای در آموزش فنی و حرفه‌ای،
- قوانین سرمایه‌گذاری در آموزش فنی و حرفه‌ای،
- قوانین تأمین نیروی انسانی کشور و پاسخگویی نظام آموزشی،
- قوانین مربوط به تأمین و بهینه‌سازی منابع مالی،
- قوانین مربوط به بهبود ارزشیابی و تشخیص صلاحیت‌های تخصصی خارجی.

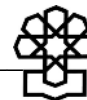
۳-۲. اجزای قوانین موجود در حوزه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

اجزای قوانین موجود در حوزه فنی و حرفه‌ای را می‌توان در ۱۳ محور اصلی ذیل احصا کرد:

۱. قابلیت اجرا - اختیارات قانونی،
۲. ایجاد مرجع صلاحیت‌ها، ایجاد مرجع برای سرپرستی شورای تضمین کیفیت مهارت‌آموزی، ایجاد مجمعی برای ارائه تسهیلات مهارت‌آموزی، دادن قدرت به مرجعی جهت تنظیم معیارهای ثبت مجامع صادرکننده صلاحیت‌ها، توسعه چارچوب صلاحیت‌ها، دادن قدرت به مرجعی جهت مشاوره به وزرا،

۳. مقررات مربوطه به نگهداشت سرمایه‌ها و وجوه،

۴. حق و اعتبار آموزش بیشتر و مهارت‌آموزی،
۵. مورد - شورا - مرجعی برای ارائه خطوط راهنما در مورد ثبت مؤسسات مهارت‌آموزی -
مورد - شورا - مرجعی برای ارائه خطوط راهنما برای ثبت برنامه‌های درسی مهارت‌آموزی - ایجاد
شوراها - بوردهای کارآموزی ملی - منطقه‌ای - به‌کارگیری اعضای شوراها - بوردها توسط دولت
- رئیس‌جمهور - مقررات مربوط به مدیریت شوراها - متولیان - مجامع - اعتباربخشی - ایجاد
بوردهای اعتباردهی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای - رویه‌های ثبت مؤسسات اعتباردهی - قدرت تهیه
آیین‌نامه‌ها به‌وسیله شوراها - مجامع - مراجع،
۶. تعیین مدت زمان کارآموزی، مقررات و قوانین مشروح برای کارآموزی تعهدات مربوط به
کارفرما و کارآموز در کارآموزی، نقش و قوانین پایش و کنترل کارآموزان، مقررات برای
مهارت‌آموزی کارآموزان، مقررات به سرپرست کارآموزی و مسئولیت‌های آن،
۷. قدرت احکام بازرسی داخلی و خارجی شامل قدرت بازرسان منصوب، حق ورود، حق کپی،
حق ممیزی مؤسسات،
۸. تعهدات شورای عالی مرتبط با آموزش فنی و حرفه‌ای،
۹. قدرت قانونگذاری و تصویب مقررات به‌وسیله وزارت،
۱۰. تعهدات مربوط به واگذاری بودجه،
۱۱. تعهدات مربوط به ارائه گزارش به پارلمان یا مرجع بالاتر،
۱۲. نگهداری از ثبت ملی از دوره‌ها، صلاحیت‌ها یا ارائه‌دهندگان آموزش،
۱۳. مقررات مربوط به جرائم برای عملی متقابل یا متناقض با قانون تصویب شده.

۳-۳. مهمترین موضوعات و اجزای اصلی مطروحه در قوانین موضوعه و برنامه‌های

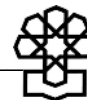
توسعه کشور

- مهمترین موضوعات و اجزای اصلی مطروحه در قوانین موضوعه و برنامه‌های توسعه کشور در
حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به شرح ذیل می‌باشند:
- تشکیل نهاد سیاستگذار متمرکز و کارآ،
  - توسعه منابع انسانی (تربیت نیروی انسانی ماهر و نیمه‌ماهر، برآورد نیروی کاردانی مورد
نیاز کشور، تدوین نظام استاندارد و ارزیابی مهارت نیروی کار با رویکرد بین‌المللی، ارتقا و
توانمندسازی سرمایه‌های انسانی)،
  - افزایش سهم اعتبارات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای،
  - توسعه و تقویت مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای،

- تشکیل ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای،
- استمرار نظام کارآموزی و کارورزی برای تمام آموزش‌های رسمی، غیررسمی .....،
- حمایت از بنگاه‌های دولتی و غیردولتی در توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای،
- بازسازی ساختار و ارتقای کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با حداکثر مشارکت بخش خصوصی و همکاری‌های بین‌المللی،
- گسترش شایستگی حرفه‌ای،
- افزایش دانش و مهارت با نگرش به انجام کار واقعی،
- اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار،
- کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی،
- ایجاد فرصت‌های جدید شغلی و حرفه‌ای برای جوانان،
- اعطای تسهیلات مالی با نرخ ترجیحی،
- تأمین فضاهای فیزیکی و کالبدی با شرایط سهل،
- کاربست چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای به‌صورت منسجم برای ارتباط صلاحیت‌ها و مدارک و ...،
- رتبه‌بندی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای ....

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

- باتوجه به بررسی قوانین در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای و تحلیل اجزای آنها چالش‌های مرتبط در حوزه تفسیر، اجرا، نظارت بر اجرای قوانین عبارتند از:
- نبود زبان مشترک و ترمینولوژی یکسان: در قوانین مختلف مرتبط با آموزش فنی و حرفه‌ای از واژگان متعدد با تفسیرهای گوناگون استفاده شده است.
  - مشخص نبودن متولی مشخص جهت پاسخگویی: با توجه به تعدد زیاد ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و فقدان نهاد سیاستگذار واحد متولیان این آموزش‌ها برداشت بخشی یا حتی احساس عدم مسئولیت یا عدم پاسخگویی نسبت به اجرای قوانین را دارند (برای نمونه می‌توان به ماده (۲۱) قانون برنامه پنجم توسعه اشاره کرد که برخی دستگاه‌ها مانند آموزش و پرورش خود را نسبت به آن مسئول نمی‌بینند).
  - قابل تفسیر بودن قوانین (برداشت‌های متعدد): به دلیل عدم استفاده از شاخص‌های تعریف شده در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای اجرای قوانین به برداشت‌های بخشی دستگاه‌ها بستگی دارد.

- عدم توجه به تمام قلمروها و ابعاد آموزش فنی و حرفه‌ای: برای نمونه به موضوعات مربوط به آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی، آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزش غیررسمی، یادگیری مادام‌العمر، ارزشیابی از یادگیری قبلی در قوانین موجود پرداخته نشده است.
- خلأ قانونی در هویت‌بخشی به نظام آموزش فنی و حرفه‌ای: همانند دو نظام دیگر آموزشی (نظام آموزش و پرورش و نظام آموزش عالی) نظام آموزش فنی و حرفه‌ای دارای قانون تعیین‌کننده هویت و ماهیت این نظام نمی‌باشد.
- نبود سازوکارهای منسجم جهت پیگیری قوانین: به دلیل عدم وجود شاخص‌های کمی و کیفی و فرآیند نظارت بر اجرای قوانین، کیفیت کاربست و اجرای قوانین مورد بررسی و پایش قرار نمی‌گیرد.
- نبود همگرایی شفاف قانونگذاران در آموزش فنی و حرفه‌ای: با توجه به برداشت‌های جزئی و غیرنظام‌مند در نظارت، تقنین برای نظام آموزش فنی و حرفه‌ای چشم‌انداز مشخصی ندارد.
- عدم انسجام در قوانین: در برخی از قوانین همپوشانی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وجود دارد برای نمونه در قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش، تربیت و مهارت‌آموزی شاغل در قلمرو آموزش و پرورش می‌باشد و از طرف دیگر دستگاه‌های ارائه‌دهنده آموزش فنی و حرفه‌ای این مسئولیت را برعهده دارند و دارای قوانین خاص خود برای تربیت نیروی انسانی در این زمینه هستند.

منابع و مأخذ

۱. قانون برنامه اول توسعه.
۲. قانون برنامه دوم توسعه.
۳. قانون برنامه سوم توسعه.
۴. قانون برنامه چهارم توسعه.
۵. قانون برنامه پنجم توسعه.
۶. سیاست‌های کلی اشتغال (ابلاغی مقام معظم رهبری).
۷. قانون بودجه سال ۱۳۹۰.
۸. مصوبات شورای عالی اداری در سال ۱۳۸۸.
۹. آیین‌نامه‌های هیئت وزیران در سال ۱۳۹۰.
10. Syed Ishtiaq Ahmed & Associates, Legislative & Regulatory Reform Of TVET and Skills Training in Bangladesh, Prepared for The TVET Reform Project, ILO, 2011.
11. UNESCO-IBE. World Data on Education. VII Ed. 2010/11 Russian Federation. Geneva: UNESCO- IBE, 2011.
12. ETF. Torino Process 2010: Russia (national report). Turin: ETF, 2011.
13. CEDEFOP ReferNet. Germany VET in Europe Country Report. Thessaloniki :

CEDEFOP.

14. EURYDICE. Organisation of the education system in Germany. Brussels: EACEA, 2010.
15. Milena Corradini (2010). Torino Process: Armenia December. Turin: ETF. 2010.
16. UNDP-VET Armenia. Lifelong Learning Concept for Armenia. Yerevan: UNDP. 2009.
17. UNESCO-IBE. World Data on Education VII Ed. Ghana. Geneva: UNESCO-IBE, 2011.
18. Council of Ministers of the Republic of Belarus (2010). National Programme of the development of technical and professional education for 2011-2015.
19. ETF. Torino Process 2010 Belarus (national report). Turin: ETF, 2011.
20. UNESCO-IBE (2011). World Data on Education: Belarus. VII Edition. 2010/11. Geneva: UNESCO-IBE.
21. Kis, Viktoria & Field, Simon. Chile, A First Report. Learning for Jobs: OECD Reviews of Vocational Education and Training. Paris: OECD, (2009).
22. El portal de Ministerio de Educacion Chile – Educacion Tecnico Profesional (*Web portal of the Ministry of Education of Chile on technical and professional education*). Accessed on 2 February, 2012.
23. CNIC. Evaluation Report of National Innovation Strategy for Competitiveness. Santiago: CNIC, 2010.
24. WWW.Unevoc.Unesco.Org.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۶۷۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی قوانین آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در برخی کشورها و ایران

نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه آموزش و پرورش)

تهیه و تدوین‌کنندگان: مهدی اسمعیلی، محبوبه محمدعلی

ناظر علمی: علی اخوان بهبهانی

متقاضی: معاونت اجتماعی - فرهنگی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۸/۲۹